

Kommittédirektiv

Ökad trygghet på gator och torg

Beslut vid regeringssammanträde den 23 juli 2026

Sammanfattning

En särskild utredare ska föreslå åtgärder som dels kan stärka Polismyndighetens tillväxt och bidra till fler poliser, dels leda till ökad lokal närvaro av andra trygghetsskapande aktörer. Syftet är att motverka brottslighet och ordningsstörningar och därigenom öka tryggheten i samhället, särskilt på gator och torg.

Utredaren ska bl.a.

- göra en bred översyn av vilka åtgärder som kan vidtas för att stärka Polismyndighetens tillväxt och bidra till fler poliser, och lämna förslag för att stödja myndigheten i det arbetet,
- ta ställning till om en ordning med lokala säkerhetsvakter – med större befogenheter än en ordningsvakt men mindre än en polis – bör införas och hur en sådan resurs i så fall bör organiseras, utformas, bemannas och utbildas,
- kartlägga och lämna förslag om hur ordningsvakter kan användas i ökad utsträckning för att stärka tryggheten i människors närmiljö, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2028.

Fler trygghetsskapande aktörer nära medborgarna

Organiserad brottslighet utgör ett allvarligt hot mot såväl enskilda som samhället i stort. Regeringen har därför tagit initiativ till en bred uppsättning åtgärder mot den organiserade brottsligheten, bl.a. genom ökad polistäthet, insatser för att motverka att barn och unga hamnar i kriminalitet och ett grundläggande perspektivskifte från gärningsman till brottsoffer. Regeringen har även arbetat aktivt med att ge de brottsbekämpande myndigheterna effektivare verktyg, bl.a. utökade möjligheter att använda kamerabevakning och hemliga tvångsmedel, säkerhetszoner och preventiva vistelseförbud. Dessa åtgärder ingår i regeringens rikstäckande arbete med att lägga om rättspolitik och återupprätta tryggheten i landet.

Medan samhället kraftsamlar mot organiserad brottslighet och grovt våld är det samtidigt viktigt att inte tappa fokus på vardagstryggheten. Parallellt med arbetet på nationell nivå har regeringen vidtagit flera åtgärder för att stärka tryggheten i människors närmiljö, exempelvis genom uppdrag till Polismyndigheten om ökad polisiär närvaro i hela landet och en satsning på polisens kamerabevakning som innebär att myndighetens bevakningskameror ska öka till 5 000 vid utgången av 2027. Regeringen har även tagit initiativ till lagstiftning om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete, som syftar till att säkerställa att kommunerna utför det arbetet på ett effektivt och kunskapsbaserat sätt. Vidare gav regeringen i februari 2026 Brottsförebyggande rådet och Boverket i uppdrag att stärka arbetet med trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder i den byggda miljön, med målet att öka tryggheten och minska brottsligheten i bl.a. bostadsområden.

Även om ett stort antal åtgärder har vidtagits, behöver mer göras. Många medborgare påverkas dagligen av brottslighet och ordningsstörningar som skadar deras känsla av trygghet. Nationella trygghetsundersökningen visar bl.a. att en fjärdedel av befolkningen 2025 känner sig otrygga eller helt avstår från att gå ut sent på kvällen på grund av otrygghet i det egna bostadsområdet. Strax under en fjärdedel av befolkningen uppger också att de ofta valt en annan väg eller ett annat färdssätt till följd av oro för att utsättas för brott. Bland boende i områden med socioekonomiska utmaningar är andelen som känner sig otrygga vid utevistelse nästan dubbelt så stor som bland boende i områden med goda socioekonomiska förutsättningar (Brå 2025:15, Nationella trygghetsundersökningen 2025).

Det krävs därför en bred översyn av hur tryggheten i samhället kan öka, inte minst på offentliga platser där människor rör sig och möts. Den frågan rymmer i sig flera olika aspekter. Regeringen har nyligen beslutat kommittédirektiven Förbättrade möjligheter att bedriva kamerabevakning (dir. 2026:66). Syftet med utredningen är att utöka, förenkla och tydliggöra möjligheterna att bedriva kamerabevakning för att bekämpa brott och öka tryggheten i samhället. En minst lika viktig del i det trygghetsskapande arbetet är att säkerställa att det finns tillräckligt många aktörer som kan verka för att upprätthålla tryggheten. Den frågan ska nu ses över.

Uppdraget att föreslå åtgärder för att stärka Polismyndighetens tillväxt och bidra till fler poliser

Åtgärder som vidtagits för att öka polistätheten och polisyrkets attraktivitet

I regeringsförklaringen 2022 har regeringen uttalat ambitionen att polisen ska växa mot målet att polistätheten åtminstone ska motsvara genomsnittet i EU. Vid tillfället var den genomsnittliga polistätheten i EU 333 poliser per 100 000 invånare och i Sverige 209. Polistätheten i Sverige har ökat sedan dess och uppgick i juni 2026 till 245. Den senaste siffran för polistätheten i EU är 341. I sammanhanget är det dock viktigt att framhålla att polisverksamheterna i de olika länderna organiseras på olika sätt.

När det gäller det faktiska antalet poliser uppgick den siffran i juni 2026 till nära 26 000, vilket kan jämföras med ca 22 000 poliser när regeringen tillträdde i oktober 2022. Regeringens satsningar för att stärka Polismyndighetens tillväxt och öka antalet poliser har varit av central betydelse i det rikstäckande arbetet mot den organiserade brottsligheten och annan grov brottslighet. Åtgärderna har samtidigt på ett övergripande plan ökat myndighetens möjligheter att förhindra och lagföra även andra, mindre allvarliga, brott och ordningsstörningar som sker i människors närmiljö. Att stärka Polismyndighetens tillväxt och öka antalet poliser är därför av stor vikt i det trygghetsskapande arbetet på såväl nationell som lokal nivå.

Under mandatperioden har regeringens styrning mot att stärka Polismyndighetens tillväxt och öka antalet poliser varit tydlig. Den 22 december 2022 fick Polismyndigheten i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå målet om en ökad polistäthet. Redovisning skedde den 31 mars 2023 genom rapporten Underlag för ökad polistäthet (Ju2023/00850). I regleringsbrevet för 2024 gav regeringen Polismyndigheten i uppdrag att säkerställa att minst dåvarande tillväxttakt i antal

poliser skulle fortsätta efter utgången av 2024. Polismyndigheten skulle också vidta åtgärder för att öka antalet lämpade polisstuderande. Uppdraget redovisades den 19 april 2024 i rapporten Mål om fortsatt tillväxt (Ju2024/00973). I såväl regleringsbrevet för 2025 som för 2026 har Polismyndigheten fått återrporteringskrav kopplade till tillväxtmålet.

Regeringen har därtill tillfört betydande resurser till Polismyndigheten för en fortsatt tillväxt. Satsningarna har bl.a. resulterat i ett lokalt kollektivavtal mellan Polismyndigheten och de lokala arbetstagarorganisationerna om en höjning av aspirantlönerna fr.o.m. januari 2025, den första sedan 2002. Vidare beslutade regeringen den 9 april 2026 propositionen En betald polisutbildning (prop. 2025/26:237). Syftet är att polisutbildningen ska bli mer attraktiv och att antalet personer som fullföljer utbildningen och stannar kvar i polisyrket ska öka. Reglerna träder i kraft den 1 januari 2027. Mot bakgrund av dessa satsningar fick Polismyndigheten i april 2025 i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att utöka antalet platser vid polisutbildningen. Sedan uppdraget redovisats (Ju2025/01752) beslutade regeringen den 18 september 2025 att Uppsala universitet blir det sjätte lärosätet i landet som får bedriva polisutbildning (U2025/01793), med planerad utbildningsstart vårterminen 2027.

Åtgärder för att stärka Polismyndighetens tillväxt och öka antalet poliser

Även om Sverige i dag har den högsta polistäthet som uppmänts i modern tid krävs fortsatta ansträngningar för att nå målsättningen om ökad polisiär närvaro i hela landet. Det finns därför behov av en översyn av vilka åtgärder som kan vidtas för att stärka Polismyndighetens tillväxt och bidra till fler poliser. I det ligger bl.a. frågor om hur fler sökande kan antas till polisutbildningen. Samtidigt som tillväxten ligger i fokus är det viktigt att myndigheten inte bara utökar personalstyrkan, utan att den byggs upp av personer med rätt kompetens. Angränsande frågor av central betydelse är därför dels hur lämpliga personer kan attraheras till att söka sig till polisyrket, dels hur kompetensen hos befintlig personal kan förvaltas och utvecklas och hur kvalificerade tidigare anställda kan lockas till att återanställas. Alla dessa frågor är i sin tur tätt sammankopplade med polisyrkets attraktivitet, och en del i arbetet blir därför att analysera hur polisyrket kan göras mer attraktivt.

Översynen bör ha ett brett perspektiv och belysa för- och nackdelar med olika lösningar. Polismyndighetens rapporter från 2023 och 2024, som nämnts under föregående avsnitt, kan fungera som en utgångspunkt.

Frågor som kan vara relevanta när det gäller att attrahera fler sökande till polisutbildningen är t.ex. om det på sikt finns behov av att etablera ytterligare ett lärosäte för polisutbildningen. Vid sådana överväganden bör möjligheterna att fullt ut utnyttja befintlig utbildningskapacitet särskilt beaktas. Vidare bör effekterna av etableringen av polisutbildningen vid Uppsala universitet och av föreslagna åtgärder för att stärka söktrycket, såsom en betald polisutbildning, följas upp och analyseras.

Vad särskilt gäller att utveckla kompetensen inom polisycket kan noteras att Polismyndigheten i sin rapport från 2023 lyfter frågan om att införa valbara inriktningar vid polisutbildningen, t.ex. inom yttre tjänst, utredning eller cyber. Det kan finnas skäl att undersöka om en sådan ordning kan bredda antalet lämpliga sökande, leda till högre kompetens inom respektive område och korta tiden från utbildning till praktiskt användbar kompetens. Samtidigt är det viktigt att beakta Polismyndighetens behov av att de anställda har en gemensam grundkunskap i alla delar av yrket och att möjligheten att använda personal flexibelt inte försämras.

I frågan om att Polismyndigheten ska kunna behålla personal och ta till vara befintlig kompetens, är det av vikt att överväga hur polisycket kan utformas så att det passar under ett helt arbetsliv. Det kan i den delen t.ex. handla om möjligheter att välja inriktning och avancera inom yrket utifrån livssituation, intresse och förmåga.

Det är viktigt att uppdraget genomförs med värnande av principerna för den svenska arbetsmarknadsmodellen och särskilt med beaktande av den arbetsgivarpolitiska delegeringen inom staten. Förslagen ska avse sådana åtgärder som myndigheten kan vidta inom befintliga ekonomiska ramar.

Utredaren ska därför

- göra en bred översyn av vilka åtgärder som kan vidtas för att stärka Polismyndighetens tillväxt och bidra till fler poliser, och lämna förslag för att stödja myndigheten i det arbetet, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget att överväga en ordning med lokala säkerhetsvakter

Befintliga trygghetsskapande aktörer och behovet av en översyn

Polismyndigheten har huvudansvaret för att upprätthålla lag och ordning i samhället. I den uppgiften ingår bl.a. att förebygga brott och att hindra att den allmänna ordningen och säkerheten störs genom brott eller på annat sätt. Vid sidan av Polismyndigheten finns även andra trygghetsskapande aktörer som utgör viktiga komplement till myndighetens arbete, t.ex. ordningsvakter, väktare, skyddsvakter och olika typer av kontrollanter. Av dessa yrkeskategorier är det ordningsvakter som utgör det huvudsakliga komplementet till Polismyndigheten.

Ordningsvakter kan användas av såväl offentliga som privata aktörer. I praktiken är det vanligt att kommuner och andra offentliga aktörer anlitar ordningsvakter för att de, parallellt med poliser, ska bidra till det trygghetsskapande arbetet på lokal nivå. Det kan t.ex. röra sig om att övervaka den allmänna ordningen i närmiljön och att förebygga olika typer av mängdbrott som Polismyndigheten ibland kan ha svårt att prioritera. Att mindre allvarliga händelser behöver bortprioriteras förekommer i hela landet, men är särskilt kännbart i glesbygdskommuner med låg polisiär närvaro. Möjligheten att anlita ordningsvakter är därför en viktig beståndsdel i det trygghetsskapande arbetet på lokal nivå.

Det finns dock ett antal situationer där ordningsvakter inte kan eller bör användas. Det kan exempelvis röra sig om att det uppstår behov av att ingripa i ett geografiskt område där ordningsvakter saknar tillstånd att verka eller att en uppgift är så kvalificerad att den kräver polisiär kompetens. Även i frågor som gäller att avvisa, transportera och omhänderta personer finns begränsningar av ordningsvaktens befogenheter som påverkar det lokala trygghetsarbetet. Det finns därför anledning att överväga om en ny form av lokalt trygghetsskapande aktör, med större befogenheter än en ordningsvakt men mindre än en polis, kan bidra till ökad trygghet i människors närmiljö. Denna typ av aktör benämns här fortsättningsvis som säkerhetsvakt.

Kan tryggheten öka med lokala säkerhetsvakter?

En första fråga att ta ställning till är om en ordning med införande av säkerhetsvakter är ett effektivt och ändamålsenligt sätt att öka tryggheten i lokalsamhället. I den analysen ingår att kartlägga hur behovet av en sådan ny trygghetsskapande aktör ser ut och att uppskatta hur stor bemanning som i

så fall skulle krävas för att tillmötesgå behovet. Det bör vidare analyseras om det finns personellt underlag för att möta efterfrågan och i så fall inom vilken tidsperiod som förslaget skulle kunna genomföras.

En annan central fråga är vilka aktörer som ska kunna använda sig av säkerhetsvakter. I den delen behöver medborgarnas uppfattning om vem som kan ingripa mot dem med befogenhet att använda våld och tvång beaktas. Som nämnts är tanken att säkerhetsvakter ska ha utökade befogenheter i förhållande till ordningsvakter. Till skillnad från vad som gäller för ordningsvakter ska utgångspunkten därför vara att endast offentliga aktörer – dvs. kommuner, regioner och myndigheter som t.ex. Polismyndigheten – ska kunna använda sig av säkerhetsvakter.

En grundläggande fråga är vilka närmare arbetsuppgifter och befogenheter en säkerhetsvakt ska ha. Utgångspunkten bör vara att säkerhetsvakten ska ha ett patrullerande och trygghetsskapande uppdrag, med visst mandat att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och att ingripa vid mindre förseelser. Som framgår ovan, bör ett annat ingångsvärde vara att en säkerhetsvakt ska ha större befogenheter än en ordningsvakt. Exempel på vad befogenheterna skulle kunna innefatta är rätt att avvisa personer som inte följer lokala föreskrifter som är meddelade enligt 3 kap. ordningslagen (1993:1617) och rätt att upprätta anmälningar för vissa mindre allvarliga brott som ringa stöld och skadegörelse. Det kan även röra sig om att transportera och omhänderta personer i större utsträckning än vad som är möjligt för ordningsvakter, exempelvis efterlysta personer eller ungdomar som avvikit från hem för vård eller boende eller personer som är omhändertagna efter administrativa beslut enligt t.ex. lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Det kan också övervägas om säkerhetsvakter ska kunna skjutsa hem barn och ungdomar som vistas i olämpliga miljöer, och om de ska vara skyldiga att anmäla till socialnämnden om han eller hon i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. I den senare delen kan motsvarande överväganden gällande ordningsvakter i propositionen Stärkt skydd för barn som riskerar att fara illa (prop. 2025/26:12, s. 35–38) tjäna som utgångspunkt.

I fråga om säkerhetsvaktens arbetsuppgifter är det vidare av vikt att beakta vilka av dessa som typiskt sett innebär myndighetsutövning. Vad som anses vara myndighetsutövning har betydelse av flera skäl – bl.a. omfattas åtgärder som tjänstemän vidtar vid myndighetsutövning av reglerna om förstärkt

straffskydd och särskilt straffansvar enligt 17 respektive 20 kap. brottsbalken. Vad särskilt gäller säkerhetsvakters straffskydd bör det övervägas om det finns anledning att låta det omfatta samtliga arbetsuppgifter som de föreslås utföra, och inte bara de som utgör myndighetsutövning. Om så bedöms vara fallet kan övervägas om det bör ske genom att införa en sådan särskild föreskrift som avses i 17 kap. 5 § första stycket brottsbalken, dvs. en föreskrift om att även den som inte utövar myndighet ska ha förstärkt straffrättsligt skydd. Vid en sådan analys är det i sin tur viktigt att beakta hur säkerhetsvakters straffskydd bör förhålla sig till polisers och ordningsvakters, och hur ett sådant förslag skulle passa in i systematiken i 17 kap. brottsbalken i övrigt.

Flera av de befogenheter som kan komma att bli aktuella för en säkerhetsvakt innefattar ingripanden i grundlagsskyddade fri- och rättigheter såsom skyddet mot påtvingade kroppsliga ingrepp, kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång (2 kap. 6 § regeringsformen) samt skyddet mot frihetsberövanden (2 kap. 8 § regeringsformen). Det kan även bli aktuellt att säkerhetsvakter i vissa situationer får använda våld och hjälpmedel för våldsanvändning. Mot denna bakgrund är det viktigt att säkerhetsvakters verksamhet sker under kontrollerade former och på ett sätt som tillgodoser kraven på att den myndighetsutövning som följer med uppgiften att upprätthålla allmän ordning och säkerhet sker på ett rättssäkert och i övrigt ändamålsenligt sätt. Det bör därför övervägas om säkerhetsvakter, på liknande sätt som ordningsvakter, bör stå under Polismyndighetens kontroll och ledning.

Som nämnts kan en säkerhetsvakt i viss mån behöva verka i konfliktfyllda och farliga miljöer och ställas inför svåra situationer där den måste hantera bl.a. våld, hot och annan brottslighet, liksom personer med psykisk ohälsa och personer med särskild utsatthet, t.ex. med funktionsnedsättning. Det är centralt att säkerhetsvaktens bemötande då präglas av proportionalitet och likabehandling. Allt detta, och de utökade befogenheter som säkerhetsvakten är tänkt att ha, ställer stora krav på personlig lämplighet samt på kunskaper om bl.a. konflikthantering, etik och juridik. Det är därför av stor vikt att en säkerhetsvaktens lämplighet kan kontrolleras på ett adekvat sätt, exempelvis i samband med utbildningen, och att utbildningen håller hög kvalitet och är av tillräcklig omfattning. I arbetet ingår att göra överväganden om detta. När det gäller utbildningen ingår frågor om hur omfattande den ska vara, om den ska vara statligt finansierad och om den ska berättiga till studiestöd. Det ska i

sammanhanget även bedömas om Polismyndigheten bör vara ansvarig för utbildningen. Det ska vidare framgå vilka krav som bör ställas på den som söker sig till utbildningen samt hur ansökningsförfarandet ska se ut och vilken myndighet som ska ansvara för det.

Övriga frågor som aktualiseras är exempelvis vad en säkerhetsvaks utrustning bör bestå i, hur vakterna ska vara uniformerade samt om och i så fall under vilka omständigheter säkerhetsvakter bör vara beväpnade.

I likhet med vad som gäller för ordningsvakter ska en säkerhetsvakt ses som ett komplement till, och inte som en ersättare för, en polis. Om en ordning med säkerhetsvakter föreslås innebär det att det finns två trygghetsskapande huvudaktörer som arbetar vid sidan av Polismyndigheten. Inom ramen för arbetet måste därför säkerställas att det finns tydliga gränser mellan säkerhetsvakter och befintliga yrkeskategorier. I det ingår att ta ställning till hur förhållandet mellan säkerhetsvakter och ordningsvakter ska se ut med hänsyn till vakternas respektive uppdrag och befogenheter, särskilt i situationer där de skulle arbeta i närheten av varandra på samma plats eller område. En annan central fråga är på vilket sätt ett införande av säkerhetsvakter kan antas konkurrera med rekryteringen till polis- och ordningsvaktsyrket och påverka efterfrågan av poliser och ordningsvakter.

I arbetet med att se över om en ordning med en helt ny yrkeskategori ska inrättas är det av intresse att se över hur polisen och andra trygghetsskapande aktörer är organiserade internationellt. En sådan utblick kan bl.a. vara av betydelse för övervägandena kring gränsdragningen mellan säkerhetsvakter och befintliga trygghetsskapande aktörer och för om säkerhetsvakter bör stå under Polismyndighetens kontroll och ledning. Det kan även vara till ledning i frågorna om vilka närmare arbetsuppgifter säkerhetsvakter kan ha och hur utbildningen kan utformas. Det bör därför kartläggas hur ett antal jämförbara länder arbetar med dessa frågor och vilka för- och nackdelar som kan identifieras med respektive system. I analysen ingår även att se över vilket underlag som ligger till grund för Eurostats rapporter om de aktuella ländernas polistäthet.

Behovet av personal som upprätthåller allmän ordning och säkerhet kan förväntas öka i kris och vid höjd beredskap och krig. Om utredaren föreslår att en ordning med lokala säkerhetsvakter införs bör det därför analyseras vilka krav som kan ställas på sådan personal i sådana situationer inom ramen

för ansvarsprincipen, vilka behov totalförsvaret har av den nya yrkeskategorin och hur säkerhetsvakter, bl.a. med hänsyn till föreslagna uppgifter och organisatorisk hemvist, kan bidra till de behoven.

Utredaren ska därför

- bedöma om införandet av en ordning med lokala säkerhetsvakter är ett effektivt och ändamålsenligt sätt att öka tryggheten i människors närmiljö,
- om så bedöms vara fallet, föreslå hur en sådan resurs bör organiseras, utformas, bemannas och utbildas på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt,
- göra en internationell utblick över hur polisen och andra trygghetsskapande aktörer är organiserade i jämförbara länder och redogöra för vilket underlag som ligger till grund för Eurostats rapporter om de aktuella ländernas polistäthet,
- analysera vilka behov totalförsvaret har av säkerhetsvakter och hur säkerhetsvakter kan bidra till de behoven, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget om hur ordningsvakter kan användas för att stärka tryggheten i människors närmiljö

Regelverket kring ordningsvakter har relativt nyligen varit föremål för en översyn. Den nuvarande regleringen, lagen (2023:421) om ordningsvakter, trädde i kraft den 1 januari 2024. Syftet med översynen var att anpassa regelverket till dagens förhållanden och att skapa förutsättningar för en mer flexibel och ökad användning av ordningsvakter. I förhållande till den tidigare lagen har ordningsvakter fått fler befogenheter, t.ex. att transportera vissa omhändertagna personer och förstöra beslagtagna alkohol om värdet är ringa. Genom den nya lagen infördes också en tillståndprocess som innebär att det, med vissa undantag, krävs tillstånd från Polismyndigheten för att få använda ordningsvakter. Sådant tillstånd ska ges om det finns ett behov av att använda ordningsvakter och om det är ändamålsenligt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller främja trygghet på den plats, inom det område eller i den verksamhet som ansökan avser.

Som framhållits i deluppdraget om säkerhetsvakter används ordningsvakter i dag i stor utsträckning av kommuner och andra offentliga aktörer som ett komplement till poliser i det trygghetsskapande arbetet. Även Polis-

myndigheten använder sig i viss utsträckning av ordningsvakter inom ramen för sitt trygghetsskapande uppdrag. Det finns samtidigt indikationer på att nuvarande regelverk och arbetssätt i vissa avseenden begränsar möjligheterna att använda ordningsvakter på ett effektivt sätt. Oavsett om en ordning med säkerhetsvakter föreslås är det därför av vikt att göra en samlad analys av hur ordningsvakter kan användas i större utsträckning för att stärka tryggheten i människors närmiljö. Det gäller särskilt, men inte nödvändigtvis bara, Polismyndighetens, kommunernas och andra offentliga aktörers användning av ordningsvakter. Kartläggningen bör vara inriktad på att identifiera och föreslå åtgärder för att komma till rätta med eventuella brister och hinder för användning som berörda aktörer upplever med dagens ordning. Eftersom ordningsvakter är en del av totalförsvaret bör behoven i kris, höjd beredskap och ytterst krig beaktas inom ramen för arbetet.

Exempel på åtgärder som kan övervägas är att kommuner ska kunna få tillstånd att använda ordningsvakter inom hela kommunens geografiska område trots att det inte finns ett påvisat behov i alla delar. I det praktiska arbetet kan det t.ex. röra sig om konkreta åtgärder för att förstärka samverkan med polisen och andra lokala aktörer i det brottsförebyggande och brottsutredande arbetet, exempelvis genom att ordningsvakter ges utökad tillgång till kommunikationssystemet Rakel.

I ljuset av de utökade möjligheter som den nya ordningsvaktsregleringen gett upphov till genomförde polisregion Stockholm under april till september 2025 ett pilotprojekt där ordningsvakter upphandlades och leddes i myndighetens egen regi. Den samlade bedömningen i polisregionens utvärdering är att arbetssättet fungerade i huvudsak väl men att vissa utmaningar finns, t.ex. gällande vakternas radiokontakt (dnr A032.107/2024). Nationella operativa avdelningen vid Polismyndigheten redovisade sina slutsatser med anledning av pilotprojektet den 12 juni 2026 i rapporten Vägledning avseende användning av ordningsvakter i Polismyndighetens egen verksamhet (dnr A379.379/2026). Som ett led i den breda kartläggningen bör även slutsatserna i nämnda rapporter beaktas.

En grundläggande förutsättning för ökad användning av ordningsvakter är att det finns tillräckligt många som kan utföra de trygghetsskapande uppgifterna. Antalet aktiva ordningsvaktsförordnanden har minskat från drygt 7 800 i juni 2020 till drygt 6 500 i juni 2026. Det bör därför även

kartläggas vilka åtgärder som kan vidtas för att stärka rekryteringen till yrket och för att behålla redan verksamma ordningsvakter.

En mer principiell fråga som bör belysas i sammanhanget är om alla ordningsvaktens arbetsuppgifter – och inte bara de som innebär myndighetsutövning – ska omfattas av det förstärkta straffskyddet i 17 kap. brottsbalken. I Ordningsvaktsutredningens betänkande (SOU 2021:38) föreslogs att vissa ingripanden, t.ex. s.k. envargripanden enligt 24 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken, skulle räknas som myndighetsutövning. Syftet var bl.a. att ordningsvakter även i dessa situationer skulle få ett förstärkt straffskydd, exempelvis mot våld eller hot om våld mot tjänsteman. Förslaget att på detta sätt likställa vissa åtgärder med myndighetsutövning ledde inte till lagstiftning (se prop. 2022/23:91 s. 68–69). Enligt regeringen finns det skäl att se över frågan om ordningsvaktens straffskydd på nytt inom ramen för den nu aktuella översynen. Det har även efterfrågats av Bevakningsbranschens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd, som i en hemställan till Justitiedepartementet (Ju2023/01146-1) bl.a. föreslår att en bestämmelse motsvarande den i 7 § lagen (1974:191) om bevakningsföretag kan införas i lagen om ordningsvakter. Vid en sådan analys är det viktigt att beakta hur ordningsvaktens straffskydd bör förhålla sig till polisens – och eventuellt säkerhetsvaktens – samt hur ett sådant förslag bör utformas för att passa in i systematiken i 17 kap. brottsbalken.

Om en ordning med inrättande av lokala säkerhetsvakter inte föreslås (se delavsnittet ovan), inställer sig frågan om några av de utökade befogenheter som aktualiserats och övervägts i den delen, eller andra befogenheter, i stället bör ges till ordningsvakter. Tanken är dock inte att ordningsvaktsyrket ska revideras i grunden, och inte heller att ordningsvakter ska ges så långtgående befogenheter att de blir att likna vid vad en säkerhetsvakt skulle kunna föreslås vara. Eventuella förslag i den delen bör av de skälen t.ex. inte förutsätta en väsentlig ökning av ordningsvaktsutbildningen.

Utredaren ska därför

- identifiera hinder för i första hand Polismyndighetens, kommunernas och andra offentliga aktörers utökade och mer effektiva användning av ordningsvakter,

- lämna förslag på åtgärder för att undanröja sådana hinder för att ordningsvakter i ökad utsträckning ska kunna användas för att stärka tryggheten i människors närmiljö,
- ta ställning till om ordningsvaktens straffrättsliga skydd bör stärkas,
- om en ordning med säkerhetsvakter inte föreslås, bedöma om några av de utökade befogenheter som aktualiserats i den delen i stället bör ges till ordningsvakter, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Förhållandet mellan deluppdragen

Utöver de enskilda frågeställningarna i deluppdragen ska utredaren göra en samlad bedömning av förslagen, i syfte att säkerställa att de tillsammans på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt stärker tryggheten i samhället. Om något förslag innebär att en annan åtgärd inte längre behövs eller är mindre relevant, ska detta redovisas. Detta gäller särskilt i förhållandet mellan deluppdraget om införande av en ordning med säkerhetsvakter och deluppdraget om ökad användning av ordningsvakter.

Närliggande frågor

Utredaren är oförhindrad att ta upp och lämna förslag i andra frågor som syftar till att öka tryggheten i samhället.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska redovisa en konsekvensbeskrivning för de förslag som lämnas i enlighet med förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. I detta ingår att bedöma och redovisa de ekonomiska konsekvenserna av förslagen för staten, kommuner, regioner, företag och andra enskilda. Om förslagen kan förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna, ska utredaren föreslå hur dessa ska finansieras i enlighet med 15 § kommittéförordningen (1998:1474). Därutöver ska utredaren analysera vilka konsekvenser de förslag som lämnas har för förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare samt eventuella konsekvenser för arbetsmarknaden och kompetensförsörjningen. Utredaren ska också redovisa förslagens påverkan på jämställdheten mellan män och kvinnor. Om förslagen i betänkandet påverkar den kommunala självstyrelsen, ska de överväganden som gjorts i enlighet med 14 kap. 3 § regeringsformen redovisas.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet, myndigheter och utredningsväsendet, däribland arbetet i Utredningen om bakgrundskontroller (dir. 2025:83). Utredaren ska föra en nära dialog med Polismyndigheten, Arbetsgivarverket och andra berörda myndigheter, Sveriges Kommuner och Regioner, regioner och kommuner samt övriga aktörer som kan beröras. Utredaren ska hålla berörda centrala arbetstagarorganisationer informerade om arbetet och ge dem tillfälle att framföra synpunkter.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2028.

(Justitiedepartementet)